

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610146 Råglandaberget

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Lännsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610146 Råglandaberget

Kommun: Karlstad

Områdets totala areal: 10,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-06

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägareförhållanden:

Privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

9010 - Taiga

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Råglandaberget är de prioriterade bevarandevärdena det naturskogsliknande skogsbeståndet samt naturvärden knutna till livsmiljöer för grön sköldmossa.

Motivering: Förutom Natura 2000-områdets specifika naturvärden har området hög funktionalitet genom att det ligger nära flera andra skyddade områden med liknande förekomst av lövblandad barrskog på hyperitberggrund.

Prioriterade åtgärder: Området är skyddat som naturreservat. Den huvudsakliga skötselriktningen för områdets prioriterade naturtyp (taiga) är fri utveckling.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Råglandaberget och tillika Råglandabergets naturreservat utgör en del av större område som utpekats som riksintressant för naturvård (Örtensjöarna). Objektet är ett naturskogsartat skogsområde i en sluttning på hyperitberggrund strax nordost om Tidafors på östra sidan om väg 240, cirka fem kilometer norr om Molkom.

Det finns gott om torrträd och lågor. På krönet växer gammal tallskog medan granen dominerar i sluttningen. Inslaget av lövträd är påtagligt. Bland dessa dominerar gammal asp, men även björk, sälg och ädellövträd förekommer. I vissa delar finns gott om hassel. Området har en typisk kärlväxtflora för hyperitbergen i trakten.

Vad kan påverka negativt

Skogsbruk, markavvattnande åtgärder och annan exploatering är vanligtvis det största hotet mot den utpekade naturtypen och den utpekade arten i Natura 2000-området Råglandaberget. Negativ påverkan av dessa slag elimineras dock genom Råglandabergets naturreservats föreskrifter och skötselplan. Någon direkt hotbild mot själva Natura 2000-området bedöms därför inte föreligga. Åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet kan dock indirekt utgöra hot. Kvävenedfall och sur nederbörd kan även på sikt utgöra indirekta hot, främst gäller det känsliga lavar och mossor.

Se även beskrivning av negativ påverkan för utpekad naturtyp och utpekad art.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- För markavvattning råder tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken.
- Hela Natura 2000-området är skyddat som naturreservat.
- Den sydvästra delen av Natura 2000-området är ingår ett större område som är klassat som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Se även beskrivning av "Gällande regelverk 2017" för utpekad art.

Skydd/skötsel:

Natura 2000-området Råglandaberget omfattas av skydd genom beslut om bildande av naturreservat från 1999. Reservatet bildades i syfte att bevara ett exempel på skogslandskapets mångfald av biotoper, arter och genetiska variationer inom arter genom att bevara delar av ett värdefullt och representativt hyperitberg med rik flora och fauna. Förvaltningsinriktningen i reservatbeslutets föreskrifter och skötselplan är att områdets skogsmark med dess flora och fauna skall få utvecklas fritt genom intern dynamik.

Något behov av ytterligare bevarandeåtgärder bedöms i nuläget inte finnas.

Bevarandetillstånd

Se beskrivning av bevarandetillstånd för utpekad naturtyp och utpekad art.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

9010 - Taiga

Areal: 2,15 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen taiga förekommer i Natura 2000-området Råglandaberget i ett område i längs Råglandabergets västsluttning och upptar en femtedel av Natura 2000-områdets totala yta.

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

För att den ingående naturtypen taiga ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återintroduktion av naturliga störningar, såsom brand, som viktiga processer.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Upprätthållande och återintroduktion av extensiv hävd i vissa fall.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 2,15 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp, stormfällning, översvämning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och barrträd ska kunna dominera i sena successionsstadier. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd ska minst vara tämligen allmän och förekomsten av död ved i olika former ska minst vara måttlig. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet inom följande grupper: kärleväxter, lavar, mossor och svampar.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Produktionshöjande åtgärder inom skogsbruket såsom gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Exploatering av området i olika former.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Nedfall av kemiska ämnen. T.ex. svavel-, metall- och kväveföreningar. Sistnämnda med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Brist på dynamik. Brist på vissa stadier i skogens utveckling kan få till följd att de ingående arternas habitat försvinner. Exempel på viktiga dynamiska krafter är brand, översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp.
- Systempåverkande arter, t.ex. betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen och invasiva främmande arter som har potential att skada den naturliga florans och faunan.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Se beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Beståndet med naturtypen taiga i Natura 2000-området har inte inventerats men det har besökts i fält. Detta har klassats utgöra icke fullgod Natura-naturtyp och har inte tillräckliga strukturkvaliteter, bland annat för liten förekomst av gamla träd och för liten mängd död ved, som behövs för att nå upp till naturskogskaraktär. Bevarandetillståndet bedöms som icke gynnsamt.

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

I Natura 2000-området Råglandaberget inventerades grön sköldmossa 2007. Vid inventeringen påträffades en gränslåga med 11 kapslar av mossan. Två av kapslarna var från 2007 och åtta från året innan, dessutom noterades ett skaft till en kapsel vars sporhus hade ramlat av. Vid ett fältbesök 2009, vilket inte hade i syfte att inventera grön sköldmossa, noterades en fjolårskapsel av mossan.

Grön sköldmossa förekommer i olika typer av frisk till fuktig barrskog och blandskog. Arten växer på multnande stammar och stubbar. Substratet är oftast murken och mjuk ved av gran, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd. I sällsynta fall kan grön sköldmossa även förekomma direkt på humusrik skogsmark. Arten finns i skog med fortlöpande tillförsel av mjuk död ved, vilken arten kan växa på. Sådana förhållanden är vanligast i skog som lämnats till fri utveckling med tillhörande intern beståndsdynamik och småskaliga naturliga störningar. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest en meter vegetativt och effektivt en kilometer med sporer under en 10-årsperiod.

För att den ingående arten grön sköldmossa ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal.

Bevarandemål

Grön sköldmossa ska finnas i området i för arten lämplig livsmiljö. Artens populationsutveckling ska vara stabil och inte visa på bestående nedgång. Livsmiljön bestående av lågor med minst 20 cm diameter av främst gran i områdets skogsmiljöer ska förekomma i sådan omfattning att arten kan fortleva långsiktigt i området.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Skogsavverkning (ökad exponerad och uttorkning).
- Brist på lämpligt habitat genom oregelbunden tillförsel av grov död ved i skogen, med tät markkontakt för fuktighetens skull.
- Fragmentering. En fortsatt minskning av skog med död ved gör att avståndet mellan exemplar blir så långt att de isoleras från varandra.

Se även beskrivning av negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder

Gällande regelverk 2017:

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att i den omfattning som framgår av bilaga 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av exemplar.
- Enligt 13 § artskyddsförordningen kan vilt levande exemplar av arten samlas in under förutsättning att det behövs för att rapportera arten och under att vissa villkor uppfylls, t.ex. att den aktuella populationen inte påverkas negativt långsiktigt.

Behov av ytterligare bevarandeåtgärder:

- Regelbunden inventering av förekomsten av grön sköldmossa behöver utföras för att följa

dess populationsutveckling i området. Förslagsvis vart 10 år.

Se även beskrivning av bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Några andra lämpliga lågor än den som arten påträffades på bedömdes inte finnas inom de närmsta tio metrarna från den bevuxna lågan, något längre bort fanns dock lämpliga lågor. Området bedöms således kunna erbjuda arten lämplig livsmiljö även utanför dess nu kända förekomst som i sig bedöms som god. Bevarandetillståndet bedöms som oklart men förmodligen gynnsamt.

Utvecklingsmark

Inom Natura 2000-området finns två områden (bestånd) som har klassats utgöra utvecklingsmark med målnaturtyp taiga (9010). Det ena området består av triviällövskog och det andra av lövblandad barrskog. Dessa bestånd har en total areal på 8,51 hektar och utgör tillsammans cirka 80 % av den totala ytan av Natura 2000-området.

Dokumentation

Följande underlag har använts vid sammanställningen av bevarandeplanen:

- ArtDatabanken SLU. Artfakta. (<http://artfakta.artdatabanken.se>)
- Artportalen. ArtDatabanken SLU, Uppsala. Artuppgifter, sökning 2017-09. (<http://www.artportalen.se>)
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 1999. Beslut om bildande av naturreservatet Råglandaberget. Beslut 1999-03-29.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bevarandeplan Natura 2000. Råglandaberget. Fastställd 2006-03-15.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10. Art 1386, Grön sköldmossa. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 9010, Taiga. (<http://www.naturvardsverket.se>)

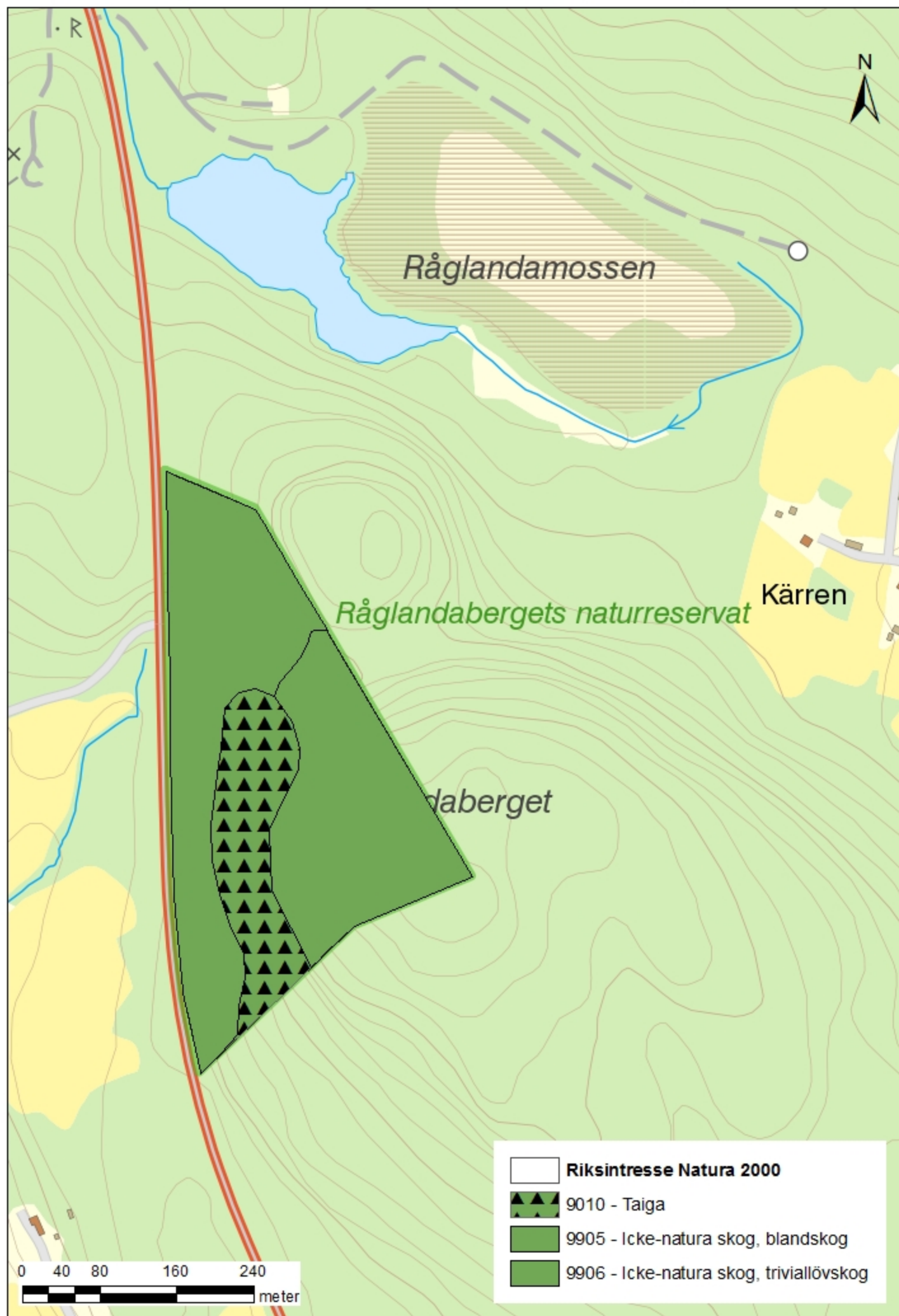
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets utbredning
3. Naturtypskarta

Bilaga 1. Översiktskarta med markering för Natura 2000-området Råglandaberget

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Råglandaberget

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland